

Arbeid og kompetanse

Tool 1100 22.10.08 Leif Chr. Lahn
leifla@ped.uio.no

Levin, M., Fossen Ø. og Gjersvik R: *Ledelse og teknologi. Innføring i organisasjon og ledelse for tekniske høyskoler*, 2002. Gyldendal Akademisk. Kapittel 10:

Organisasjonslæring

Ellers:

Greenbaum, Joan. 2004. *Windows on the workplace – technology, jobs, and the organization of office work. 2nd edition*. NY: Monthly Review Press

Nonaka, Ikujiro. 1994. A Dynamic Theory of Organizational Knowledge Creation. *Organization Science* 5, 1, 14-37.

Organisasjonslæring: Argyris & Schön

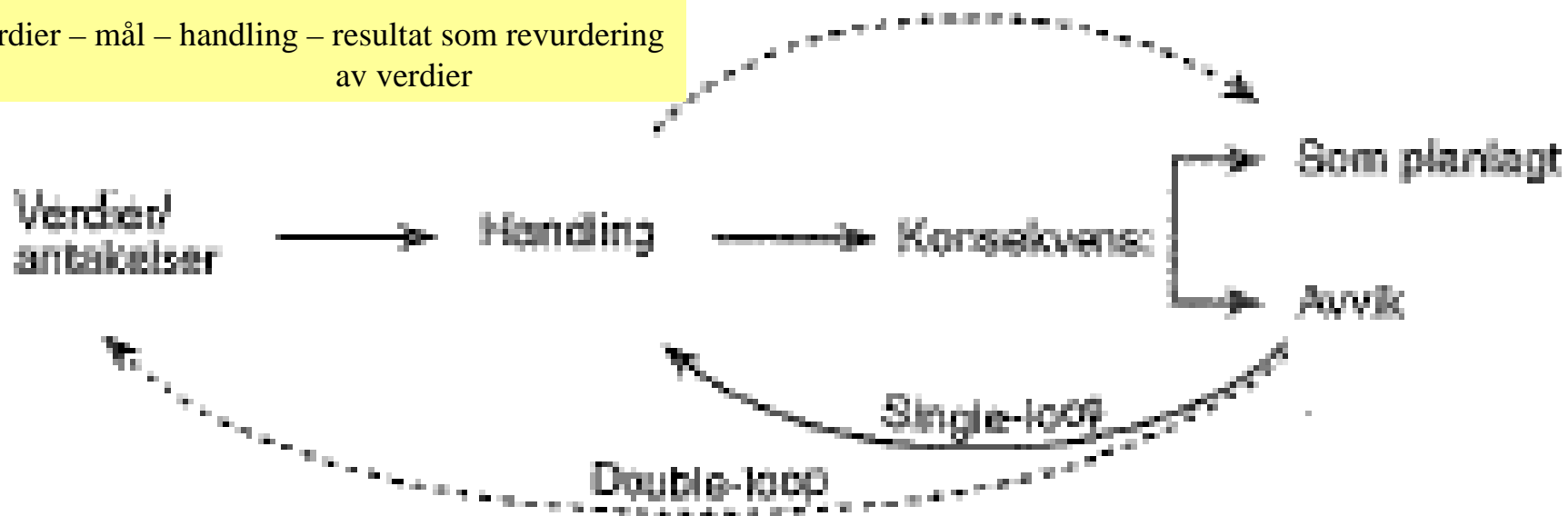
To læringsbaner:

Den enkle.

Mål - handling – resultat som måloppnåelse

Den doble.

Verdier – mål – handling – resultat som revurdering av verdier

Gode og dårlige læringsmiljøer (Modell 1 og modell 2)

	Gode læringsmiljøer	Dårlige læringsmiljøer
Grunnleggende verdier	Toleranse for andres syn Feil gir læringsmuligheter Vi er påvirkelige	Andre tar feil Feil må unngås Vi lar oss ikke påvirke

Er alltid dobbelkretslæring av det gode?

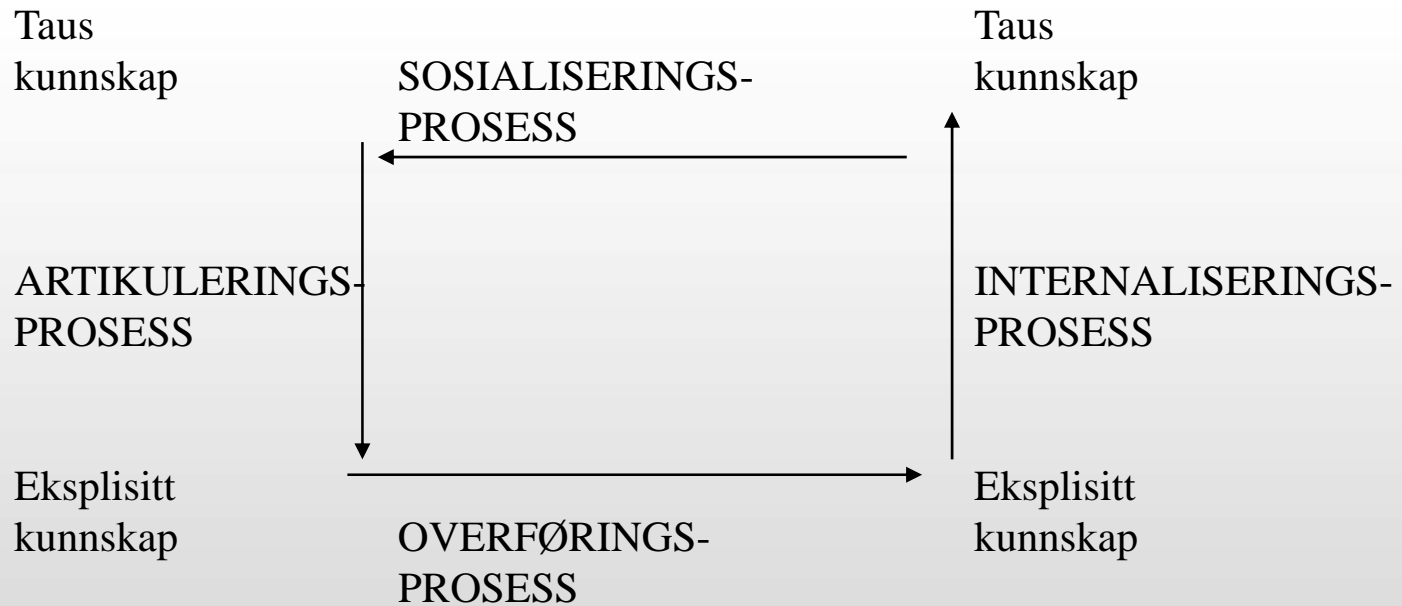
Typiske situasjoner

Enkelkrets læring

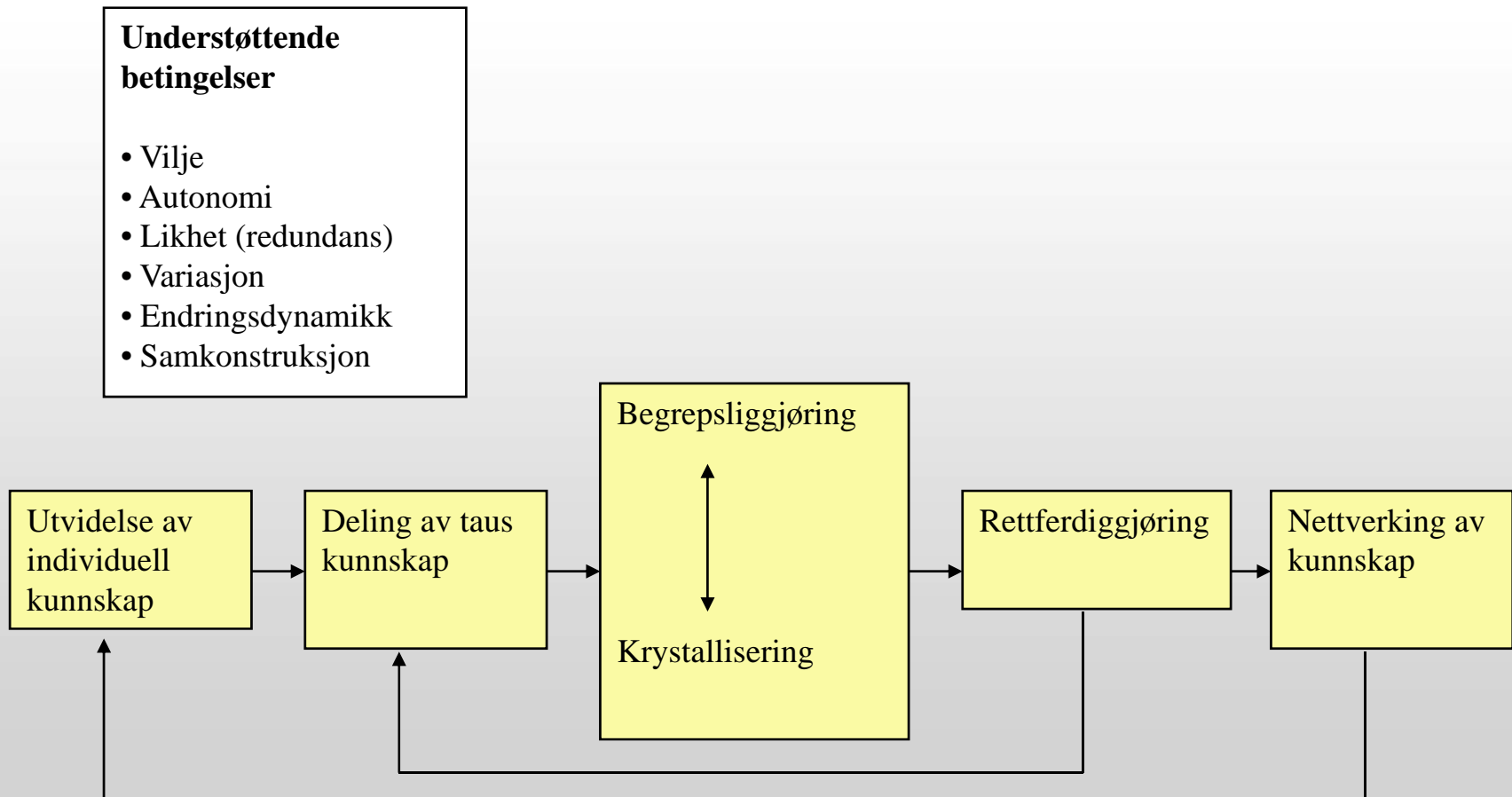
Dobbelkrets læring

Rutine	Krise	Vanskelig
<ul style="list-style-type: none">• Forutsigbarhet• Business as usual		<ul style="list-style-type: none">• Usikkerhet• Interessekonflikter• Trusler
Effektiv	Tidsbesparende	Hindrer læring
Unødvendig	Kan ta for lang tid	Fremmer læring

Kunnskaping (knowledge creation): Nonaka

Kunnskaping (knowledge creation): Nonaka

”Learning is the form of labour” (Zuboff, 1988) – abstrahering av arbeid

Kroppslig kompetanse
STÅ PÅ

Begrepslig kompetanse
VÆR OPPMERKSOM

For at arbeidet skal kunne ”datafiseres” må arbeidet defineres, spesifiseres og deles opp i biter/bolker som følger fastlagte prosedyrer

Zuboff, S. (1988) In the age of the smart machine.

Kompetanse og teknologi: Oppkvalifiseringshypotesen

- Hypotesen: Automatisering stiller større krav til teknisk innsikt og abstrakt tankeevne (arbeidet ”tekstualiseres”)
- Teknisk innsikt? Generell datakunnskap, digital kompetanse
- Abstrakt tankeevne? Verktøyene ikke lenger konkrete og fysiske som penn, papir, linjal og modeller, men symbolske og abstrakte som AutoCad (ingeniører, designere) eller varme bakeplater og brøddeig byttet ut med kontrollpanel (industribakeriet)
- Resultatet: arbeiderne slipper unna de tunge og ofte farlige redskapene, og arbeidet blir tryggere og lettere (mer teknisk og abstrakt). Arbeideren støttes av teknologien.

Kompetanse og teknologi: Dekvalifiseringshypotesen

- Hypotesen: Automatisering bygger operatørens kunnskap inn i maskinen, og stiller dermed færre krav til operatøren (arbeidet automatiseres)
- Arbeidsplasser forsvinner og kunnskapen hos de som blir igjen forvitrer
- Når arbeidet stykkes opp i bolker, mister arbeiderne oversikt over og forståelse av produksjonsprosessen, og dermed også makt over eget arbeid
- Kunnskapen blir mer homogen, fordi den preges av de mulighetene som ligger bygget inn i verktøyet (fra profesjonell til "bare dataoperatør")
- Taus kunnskap, som ikke kan defineres og bygges inn, mister betydning

Kompetanse og teknologi: Polariseringshypotesen

- Hypotesen: Noen jobber blir mer innholdsrike og krevende, men det store flertallet av jobbene blir mindre krevende - hode og hånd skiller lag
- Mer relevant informasjon enkelt tilgjengelig
- Avanserte verktøy forenkler vanskelige og tidkrevende oppgaver, og åpner for nye muligheter (eks simuleringsverktøy)
- Rutinepregede og kjedelige oppgaver forsvinner
- Det blir mer overskudd til krevende oppgaver som maskinene ikke kan utføre, dvs arbeidsoppgaver som krever kreativitet, vurderingsevne, skjønn, problemløsning o.l.
- Alle får høyere utdanning og skaper sine egne jobber
- Men hvor kommer veksten i økonomien?

Kompetanse og teknologi: Det-kommer-an-på-hypotesen

- Ikke gitt hvordan sammenhengen mellom teknologi og kompetanse blir ved innføring av nye verktøy
- Viktige institusjonelle og kulturelle sammenhenger
- Den spesifikke konteksten avgjør
- Det er mulig å organisere arbeidet forskjellig - selvom man benytter samme teknologi